

САОПШТЕЊЕ

FIRST RELEASE

Молимо кориснике да приликом употребе података обавезно наведу извор

Users are kindly requested to mention the data source

ГОДИНА/YEAR: I

САРАЈЕВО, 29. 12. 2014.

БРОЈ/NUMBER: 1

АНКЕТА О ТРОШКОВИМА РАДА*

LABOUR COST SURVEY*

2012

* Објављени подаци не обухватају податке за Брчко дистрикт

* *Published data do not include data for Brčko District*

Сарајево, децембар/December 2014

Просјечни мјесечни трошкови рада по запосленом лицу у Босни и Херцеговини, за 2012. годину, износили су **1.581** КМ.
 Просјечни мјесечни трошкови рада по извршеном часу рада у Босни и Херцеговини, за 2012. годину, износили су **10,34** КМ.
 У структури укупних трошкова рада највеће учешће имају примања запослених лица **91,6** %.

Посматрано према Класификацији дјелатности КД БиХ 2010 највиши трошкови рада по запосленом забиљежени су у дјелатностима:

D - Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација **2.725** КМ и
K - Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања **2.725** КМ,

а најнижи у дјелатностима:

I - Дјелатности пружања смјештаја те припреме и услуживања хране (хотелијерство и угоститељство) **986** КМ и
F - Грађевинарство **1.119** КМ.

Average monthly labour costs per employee in Bosnia and Herzegovina, for 2012, were 1,581 KM.

Average monthly labour costs per hour actually worked in Bosnia and Herzegovina, for 2012, were 10.34 KM.

The highest share in labour costs has wages and salaries 91.6 %.

According to the NACE Rev. 2 classification the highest monthly labour costs per employee were recorded in sections:

D - Electricity, gas, steam and air conditioning supply **2,725** KM and
K - Financial and insurance activities **2,725** KM,

and the lowest in sections:

I – Accommodation and food service activities **986** KM and

F – Construction **1,119** KM.

1. ПРОСЈЕЧНИ МЈЕСЕЧНИ ТРОШКОВИ РАДА ПО ВРСТАМА ТРОШКОВА, БиХ, 2012. година

1. AVERAGE MONTHLY LABOUR COSTS ACCORDING TO THE KIND OF COSTS, B&H 2012.

u KM / in KM

Врсте трошкова рада	Просјечни мјесечни трошкови рада по запосленом <i>Average monthly labour costs per employee</i>	Просјечни трошкови рада по извршеном часу <i>Average labour costs per hour actually worked</i>	Kind of labour costs
Укупни трошкови рада ¹⁾	1.581	10,34	Total labour costs¹⁾
Примања запослених	1.449	9,48	<i>Employees incomes</i>
Социјални доприноси	126	0,82	<i>Social contributions</i>
Трошкови образовања	4	0,02	<i>Vocational training costs</i>
Други трошкови запослених	4	0,03	<i>Other expenditure</i>
Субвенције ²⁾	((1))	((0,01))	<i>Subsidies²⁾</i>

¹⁾ Укупни трошкови рада су збир примања запослених, социјалних доприноса послодавца, трошкова образовања и других трошкова запослених.

²⁾ Субвенције се одузимају од укупних трошкова рада.

¹⁾ *Total labour costs are sum of wages and salaries, employer's social contributions, vocational training costs and other labour costs.*

²⁾ *Subsidies are deducted from the total labour costs.*

2. ПРОСЈЕЧНИ МЈЕСЕЧНИ ТРОШКОВИ РАДА ПО ЗАПОСЛЕНОМ, ПРЕМА ДЈЕЛАТНОСТИМА КД БиХ 2010, БиХ, 2012. година ³⁾

2. AVERAGE MONTHLY LABOUR COSTS PER EMPLOYEE, ACCORDING TO NACE Rev.2, B&H, 2012. ³⁾

у КМ / in KM

Подручја дјелатности КД	Укупни трошкови рада <i>Total Labour costs</i>	Средства запослених <i>Compensation of employees</i>			Трошкови образовања <i>Vocational training costs</i>	Остали трошкови <i>Other expenditure</i>	Минус: субвенције <i>Less: subsidies</i>	Sections NACE Rev.2
		Укупно <i>Total</i>	Примања запослених <i>Wages and salaries</i>	Социјални доприноси <i>Social contributions</i>				
УКУПНО	1.581	1.575	1.449	126	4	4	((1))	TOTAL
B Вађење руда и камена	1.970	1.960	1.768	193	3	7	0	B Mining and quarrying
C Прерађивачка индустрија	1.187	1.179	1.090	89	3	6	1	C Manufacturing
D Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	2.725	2.710	2.478	232	6	8	0	D Electricity, gas, steam and air conditioning supply
E Снабдијевање водом; уклањање отпадних вода, управљање отпадом, те дјелатности санације животне средине	1.573	1.567	1.447	119	1	5	1	E Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
F Грађевинарство	1.119	1.112	1.040	72	1	6	(1)	F Construction
G Трговина на велико и мало; поправак моторних возила и мотоцикала	1.262	1.256	1.164	92	(2)	4	(0)	G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
H Превоз и складиштење	1.582	1.581	1.441	140	(1)	2	3	H Transportation and storage
I Дјелатности пружања смјештаја, те припреме и услуживања хране (хотелијерство и угоститељство)	986	983	915	69	1	.	.	I Accommodation and food service activities
J Информације и комуникације	2.325	2.312	2.087	225	13	3	3	J Information and communication
K Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	2.725	2.704	2.458	246	14	7	0	K Financial and insurance activities
L Пословање некретнинама	1.745	1.740	1.578	162	(3)	2	–	L Real estate activities
M Стручне, научне и техничке дјелатности	1.759	1.748	1.626	121	(10)	(2)	1	M Professional, scientific and technical activities
N Административне и помоћне услужне дјелатности	1.245	1.242	1.151	91	2	2	.	N Administrative and support service activities
P Образовање	1.774	1.771	1.642	130	3	1	1	P Education
Q Дјелатности здравствене и социјалне заштите	1.960	1.958	1.799	159	6	2	.	Q Human health and social work activities
R Умјетност, забава и рекреација	1.247	1.243	1.156	87	1	2	.	R Arts, entertainment and recreation
S Остале услужне дјелатности	2.074	2.063	1.872	191	4	7	–	S Other service activities

³⁾ Трошкови рада по запосленом односе се на број запослених прерачунат у еквивалент пуног радног времена.

³⁾ Labour cost per

3. ПРОСЈЕЧНИ МЈЕСЕЧНИ ТРОШКОВИ РАДА ПО ЗАПОСЛЕНОМ ПРЕМА СЕКТОРИМА ДЈЕЛАТНОСТИ

КД БиХ 2010, БиХ, 2012. година

3. AVERAGE MONTHLY LABOUR COSTS PER EMPLOYEE, ACCORDING TO THE GROUPS OF NACE Rev.2, B&H, 2012.

у КМ / in KM

Сектори дјелатности	Укупни трошкови рада <i>Total Labour costs</i>	Средства запослених <i>Compensation of employees</i>			Трошкови образовања <i>Vocational training costs</i>	Остали трошкови <i>Other Labour costs</i>	Минус: субвенције <i>Less: subsidies</i>	Groups NACE Rev.2
		Укупно <i>Total</i>	Примања запослених <i>Employees incomes</i>	Социјални доприноси <i>Social contributions</i>				
Укупно	1.581	1.575	1.449	126	4	4	((1))	Total
Непољопривредне дјелатности	1.431	1.423	1.310	113	3	6	1	Industry
Услугне дјелатности	1.684	1.678	1.544	134	4	3	.	Services

4. УДИО ПРОСЈЕЧНИХ МЈЕСЕЧНИХ ТРОШКОВА РАДА У УКУПНИМ ТРОШКОВИМА РАДА ПРЕМА СЕКТОРИМА ДЈЕЛАТНОСТИ КД БиХ 2010, БиХ 2012. година

4. SHARE OF AVERAGE MONTHLY LABOUR COSTS IN TOTAL LABOUR COSTS, ACCORDING TO THE GROUP OF NACE Rev.2. B&H, 2012

(%)

Сектори дјелатности	Укупни трошкови рада <i>Total Labour costs</i>	Средства запослених <i>Compensation of employees</i>			Трошкови образовања <i>Vocational training costs</i>	Остали трошкови <i>Other Labour costs</i>	Минус: субвенције <i>Less: subsidies</i>	Groups NACE Rev.2
		Укупно <i>Total</i>	Примања запослених <i>Employees incomes</i>	Социјални доприноси <i>Social contributions</i>				
Укупно	100,0	99,6	91,6	7,9	0,2	0,3	((0,1))	Total
Непољопривредне дјелатности	100,0	99,4	91,5	7,9	0,2	0,4	0,1	Industry
Услугне дјелатности	100,0	99,7	91,7	8,0	0,3	0,2	.	Services

5. МЈЕСЕЧНИ ПРОСЈЕК ПЛАЋЕНИХ И ИЗВРШЕНИХ ЧАСОВА РАДА ПО ЗАПОСЛЕНОМ, ПРЕМА ДЈЕЛАТНОСТИМА КД БиХ 2010, БиХ 2012. година

5. AVERAGE MONTHLY HOURS PAID AND HOURS ACTUALLY WORKED PER EMPLOYEE, ACCORDING TO THE NACE Rev.2, B&H, 2012.

Подручје дјелатности	Плаћени часови рада <i>Hours paid</i>	Извршени часови рада <i>Hours actually worked</i>	Удио извршених часова рада у плаћеним часовима рада (плаћени часови рада = 100) <i>Share of hours actually worked in total hours paid (total hours paid = 100)</i>	Sections NACE Rev.2
УКУПНО	173	153	88,2	TOTAL
НЕПОЛЛОПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	174	154	88,3	INDUSTRY
B Вађење руда и камена	172	144	83,6	B <i>Mining and quarrying</i>
C Прерађивачка индустрија	174	154	88,8	C <i>Manufacturing</i>
D Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	179	157	87,9	D <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
E Снабдијевање водом; уклањање отпадних вода, управљање отпадом, те дјелатности санације животне средине	176	155	87,9	E <i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
F Грађевинарство	173	156	90,1	F <i>Construction</i>
УСЛУЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	173	152	88,1	SERVICES
G Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала	173	158	91,4	G <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
H Превоз и складиштење	175	154	88,2	H <i>Transportation and storage</i>
I Дјелатности пружања смјештаја, те припреме и услуживања хране (хотелијерство и угоститељство)	172	154	89,6	I <i>Accommodation and food service activities</i>
J Информације и комуникације	176	153	86,9	J <i>Information and communication</i>
K Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	174	149	85,7	K <i>Financial and insurance activities</i>
L Пословање некретнинама	175	154	87,9	L <i>Real estate activities</i>
M Стручне, знанствене и техничке дјелатности	173	155	89,4	M <i>Professional, scientific and technical activities</i>
N Административне и помоћне услужне дјелатности	173	157	90,7	N <i>Administrative and support service activities</i>
P Образовање	174	149	86,0	P <i>Education</i>
Q Дјелатности здравствене и социјалне заштите	169	144	85,0	Q <i>Human health and social work activities</i>
R Умјетност, забава и рекреација	172	153	88,9	R <i>Arts, entertainment and recreation</i>
S Остале услужне дјелатности	176	154	87,7	S <i>Other service activities</i>

6. ПРОСЈЕЧНИ МЈЕСЕЧНИ ТРОШКОВИ РАДА ПО ИЗВРШЕНОМ ЧАСУ РАДА, ПРЕМА КД БиХ 2010, БиХ 2012. година
6. AVERAGE MONTHLY LABOUR COSTS PER HOUR ACTUALLY WORKED, ACCORDING TO NACE Rev.2, B&H, 2012.

У КМ / in KM

Сектори дјелатности	Укупни трошкови рада <i>Total Labour costs</i>	Средства запослених Compensation of employees			Трошкови образовања <i>Vocational training costs</i>	Остали трошкови <i>Other Labour costs</i>	Минус: субвенције <i>Less: subsidies</i>	Groups NACE Rev.2
		Укупно <i>Total</i>	примања запослених <i>Employees incomes</i>	социјални доприноси <i>Social contributions</i>				
Укупно	10,34	10,30	9,48	0,82	0,02	0,03	((0,0))	Total
Непољопривредне дјелатности	9,31	9,25	8,52	0,74	0,02	0,04	0,00	Industry
Услугне дјелатности	11,05	11,02	10,13	0,88	0,03	0,02	.	Services

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Анкета о трошковима рада спроводи се у складу са регулативама и препорукама ЕУ: Регулатива Савјета ЕУ бр. 530/1999, регулативе Европске комисије бр. 1726/1999 и 1737/2005, као и методолошким упутствима Европске статистичке канцеларије EUROSTAT.

Циљ Анкете о трошковима рада

Анкетом о трошковима рада прикупљају се подаци о исплаћеним платама и осталим трошковима рада које послодавац плаћа за запослена лица, гледано са аспекта трошкова послодавца, а не са аспекта примања запослених. Ови подаци омогућавају послодавцима и креаторима економске политике увид у стање и структуру трошкова рада у Босни и Херцеговини.

Јединица посматрања и јединица анкетирања

Јединице посматрања у овом истраживању су пословни субјекти – правна лица. Подаци су прикупљени за правна лица као цјелину, а не према припадајућим јединицама у саставу.

Узорак

Оквир за избор узорка за ово истраживање су правна лица из Статистичког пословног регистра, која имају 10 и више запослених. Оквиром су обухваћена правна лица из свих подручја дјелатности КД БиХ 2010, осим подручја:

А Пољопривреда, шумарство и риболов и О Јавна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање.

Оквир узорка је стратификован према претежној дјелатности правног лица на нивоу области КД БиХ 2010 и према величини правног лица (према броју запослених).

Кориштен је комбиновани метод избора правних лица (стратификованог случајног узорка и пуног обухвата), у зависности од њихове величине. Обухваћене су сва правна лица са 50 и више запослених, док су остали (од 10 до 49 запослених) изабрана методом случајног узорка.

Укупна величина узорка за АТР 2012 је 3.437 правних лица и то у Федерацији БиХ 2.150 правних лица, а у Републици Српској 1.287 правних лица.

Обухват истраживања

Од изабраних правних лица прикупљени су подаци за све запослене који имају заснован радни однос на одређено или неодређено вријеме, без обзира да ли раде пуно или краће од пуног радног времена, а примили су плату. Нису укључена примања лица ангажованих по основу уговора о дјелу или ауторском уговору, путем омладинских и студентских сервиса, те ученика и студената на пракси.

Анкетом о трошковима рада обухваћени су само исплаћени трошкови рада за 2012. годину. Обрачунати а неисплаћени трошкови рада за 2012. годину, нису обухваћени овим истраживањем. Трошковима рада нису обухваћена примања која се односе на рефундирану плату или рефундирану накнаду плате.

Периодика прикупљања података

Анкета о трошковима рада се спроводи у четворогодишњој динамици, према захтјевима ЕУ. Прво истраживање ове врсте проведено је за референтну 2009. годину.

Базни концепти и дефиниције

Укупни трошкови рада исказани су у бруто износу и обухватају:

- а) примања запослених лица,
- б) социјалне доприносе,
- ц) трошкове образовања,
- д) друге трошкове запослених, умањене за износ
- е) субвенција за трошкове рада.

а) **Примања запослених лица** обухватају: **бруто плате** (основне плате и додаци на плате, исплате по основу личне пословне успјешности или пословног успјеха предузећа), **накнаде бруто плата** (за дане годишњег

одмора, накнаде за одсуствовање с посла за вријеме државних и вјерских празника и нерадних дана утврђених законом, накнаде плата за прекиде у раду без кривице запослених), **остале накнаде** (топли оброк, превоз, регрес, јубиларне награде, накнаде чланова управног и надзорног одбора ако су у радном односу код исплатиоца и сл.), **исплате у природи - производима предузећа** (исплате плата у природи и осталих накнада у производима предузећа, стамбени смјештај запослених, трошкови кориштења службеног аутомобила у приватне сврхе).

Основна плата и додаци на плату обухватају: исплате основне плате, додатке на радни стаж, додатке за рад у смјенама, дежурства, ноћни рад, прековремени рад, рад недјељом и празником, додатке због лоших услова рада и др.

Исплате по основу личне пословне успјешности обухватају: исплате запосленим на основу личне пословне успјешности (количина обављеног посла, квалитет рада, инвентивност и иновације).

Додатне исплате по основу успјешности пословања предузећа обухватају: додатне исплате запосленим на основу периодичног и завршног обрачуна, 13. плату и друге исплате према колективном уговору или унутрашњем правилнику пословног субјекта.

Накнаде плате за вријеме годишњег одмора, државних или вјерских празника и нерадних дана утврђених законом обухватају:

исплаћене накнаде плате запосленим лицима за вријеме годишњег одмора, празника и нерадних дана одређених законом. Такође су укључене накнаде за вријеме одсутности за стручно образовање, преквалификацију или доквалификацију, за вријеме прекида рада због елементарних непогода, нестанка енергије, квара машина или уређаја, недостатка сировина, штрајкова и других случајева прописаних законом, колективним уговором или општим актом.

Остале накнаде обухватају: топли оброк, превоз, регрес, јубиларне награде, накнаде чланова управног и надзорног одбора ако су у радном односу код исплатиоца и сл.

Исплате у природи обухватају: нето трошкове предузећа за производе који су били поклоњени запосленима или разлику набавне цијене и цијене по којој су производи били продани запосленим лицима, робне бонове, бонове за исхрану и купоне за превоз.

Трошкови стамбеног смјештаја запослених лица обухватају: трошкове стамбеног простора који је у власништву предузећа (трошкови одржавања и администрације, трошкови пореза и осигурања повезаних с таквим смјештајем), трошкове ренте коју плаћа послодавац за своје запослене и трошкове за градњу или куповину смјештајних објеката од стране запослених лица (разлика између тржишно одређених каматних стопа и оних које су стварно дате запосленима).

Трошкови за аутомобиле обухватају: трошкове за приватну употребу службених аутомобила од стране запослених лица (трошак leasinga, амортизације, премије осигурања, одржавања, поправака, паркирања, гаражирања, горива и слично).

Остале исплате у природи: укључују трошкове за поправке, одржавање и амортизацију простора за пружање услуга са подручја културе, спорта и осталих слободних активности у вези са запосленим лицима; трошкове чувања дјеце запослених (трошкове обданишта и чувања дјеце код куће); пригодне поклоне за дјецу запослених, трошкове мобитела, трошкове за одмаралишта, уплате послодавца у фондове синдиката, стипендије према уговору о школовању и слично. Не укључују трошкове за плате, накнаде плате и доприносе лицима запослених у властитом предузећу за услуге са подручја културе, спорта и осталих слободних активности, све облике субвенција, трошкове за одјећу намијењену употреби на радном мјесту, инвестиције у објекте, просторе, превозна средства и опрему те новчану помоћ из различитих фондова.

б) Социјални доприноси обухватају: **индиректне доприносе послодавца за социјално осигурање** (законски прописане доприносе на терет послодавца и додатне исплате које иду на терет послодавца, а намијењене су за социјалну сигурност запосленика), што се према законској регулативи односи само на Федерацију БиХ и **директне доприносе за социјално осигурање** (накнаде плата за дане боловања на терет послодавца, премије осигурања запослених, помоћ запосленима и њиховим породицама, отпремнине запосленима за чијим радом је престала потреба, отпремнине за одлазак у пензију и сл.), што се према законској регулативи односи на оба ентитета.

в) Трошкови образовања обухватају: трошкове за обуке, курсеве, семинаре, стручно усавршавање, за вањске инструкторе на терет послодавца и сл. Овдје спадају такође трошкови одржавања, поправке и амортизације простора и опреме који су намијењени искључиво образовању, издатке за помагала која се користе за образовање. Ови трошкови не обухватају плате и накнаде плата и доприноса за инструкторе запослене у предузећу, улагања у просторе и опрему намијењену образовању и трошкове образовања које плаћају запослени.

г) Други трошкови запослених обухватају: трошкове заштите на раду и радне одјеће као и трошкове запошљавања нових запослених (трошкови огласа, конкурса и сл.).

д) Субвенције за трошкове рада обухватају све врсте субвенција од државе или других предузећа или организација усмјерених искључиво за субвенционирање дијела или укупних трошкова рада. Субвенције су

одбитна ставка од укупних трошкова рада. Искључују се субвенције које покривају доприносе и плаћања за социјалну заштиту, трошкове образовања и рефундирана средства од стране Федералног завода за здравствено осигурање или Федералног завода за пензионо или инвалидско осигурање и Фонда здравственог осигурања Републике Српске или Републичког фонда за пензионо или инвалидско осигурање.

Плаћени часови рада обухватају часове за које је запослено лице примило плату, а укључују извршене часове рада у пуном радном времену, краћем или дужем од пуног радног времена и неизвршене, а плаћене часове рада (годишњи одмор, празници и слободни дани, одсутност због болести коју плаћа послодавац и други плаћени, а неизвршени часови). Нису укључени рефундирани часови (породиљско одсуство, скраћено радно вријеме родитеља, боловање које не плаћа послодавац и други рефундирани часови).

Извршени часови рада су дио укупно плаћених часова рада и обухватају извршене, стварно одрађене часове рада (ефективне часове рада) у пуном радном времену, у радном времену краћем или дужем од пуног радног времена. Такође су укључени и часови када су запослена лица била на радном мјесту, а нису радила због квара или чишћења машина, припреме или чишћења алата, тренутног недостатка посла, одмора краћих од 30 минута, писања радних извјештаја, чекања или застоја за које нису одговорни запослени а за то вријеме су примили плату.

У извршене часове рада нису укључени часови када запослена лица нису радила или их није било на радном мјесту (дневни одмор дужи од 30 минута, годишњи одмор, плаћен допуст, празници и нерадни дани утврђени законом, одсутност због боловања било које врсте, стручног образовања, плаћени допуст до 7 дана, превоз на посао и с посла).

Коефициент варијације (CV) је релативна мјера (постотак) поузданости процјене и говори о ширини интервала поузданости.

Скраћенице и знакови:

КД БиХ 2010	класификација дјелатности
0	податак је мањи од 0,5
-	нема појаве
.	податак је различит од нуле, али се не објављује јер је екстремно несигуран, ($CV \geq 30\%$)
(())	податак је несигуран, ($20\% \leq CV < 30\%$)
()	податак је мање сигуран, ($10\% \leq CV < 20\%$)
¹⁾	знак за напомену

METHODOLOGICAL NOTICES

Labour Cost Survey is carried out in accordance with the Regulations and Recommendations of the EU: Council Regulation no. 530/1999, the European Commission Regulations no. 1726/1999 and 1737/2005, as well as the methodological guidelines of the European Statistical Office Eurostat.

The main goal of the survey

Labour Cost Survey obtains data on wages and salaries and other labour costs, paid by employer to employees. These data allow employers and economic policy makers insight into the level and structure of the labour cost in Bosnia and Herzegovina.

Observation unit

The units of observation in this survey are legal entities. Data were collected for legal entities as a whole, and not according to the corresponding local units.

Sample

The sample frame for this survey are legal entities from Statistical Business Register with 10 or more employees. This frame includes legal entities from all sections of activities NACE Rev.2, except: A Agriculture, forestry and fishing and O Public administration and defence, compulsory social security. Sample frame was stratified according to the division of NACE Rev.2., and the size of the legal entity (on the basis of number of employees).

Legal entities with 50 or more employees were all included, while other entities (from 10 to 49 employees) were chosen on the basis of random sample method.

The total sample size for LCS 2012 was 3,437 legal entities, including 2,150 legal entities in Federation of Bosnia and Herzegovina, and 1,287 legal entities in Republic of Srpska.

Coverage

Data were collected for all employees from personnel records, irrespective of the type of employment (temporary or permanent) and duration of working hours (full time or part time), if they received salary. Labour cost of persons that work on the basis of author contracts, contracts concluded with young people's or students' unions are not included.

Data on labour cost collected with this survey refers on payed out labor cost, but not on accounted labour cost, not payed.

Labour costs do not cover refunded salaries or refunded compensations of salaries.

Periodicity of survey

Labour Cost Survey is carried out every four years, according to EU Regulations and Recommendations. The first one was conducted for referent 2009. year.

Definitions

Total labour costs cover:

- a) wages and salaries,
- b) social contributions,
- c) vocational training costs,
- d) other labour costs, minus
- e) subsidies.

a) Wages and salaries cover: gross wages (basic wages/salaries and supplements, payment on the basis of personal effectiveness and additional cash payment as a result of effectiveness of the enterprise), **wage/salary compensation** for (annual leave, public holidays and other paid not worked days), **other payments** (for meal, transport, jubilee rewards, allowances for members of Steering Committee employed in organisation etc.), **payments in kind** (company products, costs of housing for employees, cars costs and other payment in kind).

Basic wage/salary and supplements cover payment of basic wages, working span bonus, shift work bonus, divided working hour's bonus, turn of duty, night work, overtime work, work on Sundays, public holidays and days off, bonuses for dangerous working environment etc.

Payment on the basis of personal effectiveness covers payment to employees on the basis of their personal effectiveness (amount, quality and economy of work, inventiveness).

Additional cash payment as a result of effectiveness of the enterprise covers additional payments on the basis of periodical and final accounts, 13th payment, and some other additional payment defined by the collective agreement or by internal acts of the enterprise.

Wage/salary compensation for annual holiday, public holidays etc. covers paid compensations of employees' wages/salaries for annual holiday, public holidays and days off, training, retraining or additional training, interruption of work due to natural disasters, electricity cut-out, breakdown of machinery and equipment, lack of raw material, strikes and other cases defined by law, a collective agreement or a general act.

Other payment covers: payments for meal, transport, jubilee rewards, allowances for members of Steering Committee employed in organisation etc.

Payment in kind covers net costs of the enterprise for products given away to employees, or the difference between the purchase price and the price at which the products were sold to employees, goods coupons, vouchers for meals and coupons for transportation.

Costs of housing for employees covers employer's costs of maintenance, repair and management of accommodation facilities and equipment for employees, taxes and insurance, employer's costs of rent for employees' accommodation, costs of housing loans (the difference between the bank interest and the employer's interest).

Car costs covers cost of personal use of company cars by employees (costs of leasing or depreciation, insurance, maintenance, repair, parking, fuel and similar).

Other payment in kind covers costs of maintenance, repair and depreciation of premises for services and costs of services from the fields of culture, sport and other leisure activities in connection with employees, costs of babysitting children of employees (costs of kindergartens and of child care at home), gifts for children of employees, the cost of cell phones, costs for recreation facilities, employer's payment for trade union, grants under a contract of training etc. Not covered are costs of wages and salaries, compensation and contributions of employees responsible for services in the field of culture, sports and other leisure activities in their own company, all forms of subsidies, costs of clothing to be used at the workplace, investment in buildings, premises, means of transport and equipment, and monetary assistance from various funds.

b) Social contributions cover: **indirect social security contributions** (employer's statutory social security contributions and additional employer's payment for social security of employees), which, according to law refers only to Federation of Bosnia and Herzegovina **and direct social security contributions** (sickness benefit, redundancy payment for permanent lay-offs, solidarity assistance and payments for retirement), which, according to law refers to the both entities.

c) Vocational training costs cover costs of courses, seminars, conferences and payment for external instructors paid by the employer, costs of maintenance, repair and depreciation of premises and equipment intended exclusively for training, costs of tools and instruments used for training.

d) Other labour costs cover expenditure for working clothes, protective clothes and protection instruments paid by employers and intended for use at the workplace, and recruitment costs (costs of advertising job vacancies, testing, cost to the recruitment agencies etc.).

e) Subsidies cover all types of subsidies paid by the state or other enterprises, companies and organisations with the purpose to subsidise part of the labour costs or total labour costs, but not intended to cover social security, vocational training costs and reimbursed costs. Subsidies reduce labour costs.

Paid hours cover total number of hours paid by the employer to all employees. These hours include actually worked hours in full time, part time and overtime, and paid but not worked hours. Not covered are reimbursed hours (maternity leave, nursing, sick leave that are not paid by employer and similar).

Hours actually worked cover hours actually worked in full time, part time and overtime and hours when employees were at the workplace and received earnings but did not work due to work and site preparation, breakdown or cleaning of machinery, accidents, temporary lack of work or writing reports.

Hours actually worked do not cover hours when employees did not work or they were absent from workplace (annual leave, sick leave paid by the employer, paid leave, public holidays and day-offs as prescribed by law and other hours paid, but not worked).

Coefficient of variation (CV) is a relative measure (percent) of reliability estimates, and indicates the width of the confidence interval.

Abbreviations and symbols:

NACE Rev.2	Classification of Economic Activities
0	value is less than 0,5
-	no occurrence
.	not zero but extremely inaccurate estimation, ($CV \geq 30\%$)
(())	inaccurate estimation, ($20\% \leq CV < 30\%$)
()	less accurate estimation, ($10\% \leq CV < 20\%$)
¹⁾	footnote

LABOUR COSTS SURVEY FOR 2012.

Reporting obligations are based on Article 3, 5 i 8 Law on Statistics of B&H. Refusal to provide the information, providing of incomplete and inaccurate information or failure to provide information within the prescribed period and contents withdraws penal provisions of Art. 32nd said Law. Information given in this report will be used only for statistical purposes and shall not be released as a single.

DATA FOR THE BUSINESS ENTITY FOR WHICH THE REPORT IS SUBMITTED

1) Name of enterprise _____

2) The identification number of the business entity _____ | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

3) Canton _____ Municipality _____ | | | | | | | |

Street and number _____ Telephone number _____

4) Economic activity (subclass of the activity) - a detailed description of the main activities _____
_____ | | | | | | | |

Name of the person completing the report

Phone number of the person completing the report

L.S.

Responsible person

GUIDELINES FOR FILLING UP THE QUESTIONNAIRE OF LCS FOR YEAR 2012

1. Labor cost survey was conducted on the random sample of businesses - legal persons.
2. **The questionnaire is filled out for the enterprise as a whole**, and not by the business units.
3. The data in this questionnaire regarding the 2012th year.
4. The entries are only data on costs for 2012. year that were paid by the date of filling out the questionnaire. Accrued expenses for 2012. year who have not paid should not appear in the questionnaire. It also does not appear to refund the funds, as well as residual payments relating to earlier periods.
5. Data is written to the KM without decimals.
6. If a cost that is sought in the questionnaire does not exist in the enterprise should be in the ordinal numbers to put a hyphen.
7. Each cost is shown in the gross amount. This means that contributions and taxes are included if are paid with that kind of expenditure.
8. Data for filling in the questionnaire should be taken partly from personnel records and partly from accounting records.
9. We recommend you to read the questionnaire before you fill it in, in order to get the complete insight in its content.
10. The questionnaire was divided into three tables: Table 1-Data on employment, Table 2 - Data on paid hours worked and Table 3-Data on labor costs.
11. **Table 1** presents data on employed persons in the related payments, per month and type of working time.
12. **Table 2** show the total paid working hours of work for 2012. year for employees who you are shown in the first table, the hours of employees classified full-time and the hours of employees with less than full-time job. It is important to note that the total number of hours for an employee who worked the entire 2012th year was 2088, when he did not have overtime hours and worked 40 hours per week.
Also in this table need total paid hours to separate the performed and not performed but paid hours.
If you do not keep records of executed and unexecuted and paid hours of work, it is necessary to make assessment. Assessment of not performed but paid hours required data on the number of days of rest per employee, the days of state holidays, sick leave days on behalf of the employer and other non-working days under the collective agreement.
13. **Table 3** presents all the costs associated with hiring laborforce.
14. Each cost is recorded only once, with the exception of the advance tax on income that is included in the gross salaries and in remunerations of the gross wages, and also be reported separately under the item 3.6.
15. We should take care the separation and separate presentation of items:
 - 3.1. "Gross wages for work performed and time spent at work" and paragraph
 - 3.2. "Remuneration paid."If you do not dispose records and analytics within the gross salary is necessary to carry out an evaluation, guided by information on working hours is shown in Table 2 (paragraph 2.2. In column 3) and the hourly rate for absence from work for which pay is received (by the collective agreement or according to regulations on wages).
Gross salary includes basic salary for the work, past performance, plug-ins to work in shifts, on duty, night work, stimulations, overtime, work on Sundays and holidays, regardless of whether the payments were in cash or kind.
Gross salary shall not include remunerations paid for annual leave, sick leave days on behalf of the employer, public holidays and other benefits paid in wages.
16. Data on **contributions to a salary and remuneration (on behalf of the employer) is entered in a separate item on the form (item 3.5.)**, and are not included in the data on gross wages (paragraph 3.1.) and remuneration (paragraph 3.2).
17. If any information requested in this form are not available in your records is necessary to make the best possible estimate for the same.

TABLE 1. DATA ON NUMBER OF EMPLOYEES TO WHOM PAYMENTS ARE MADE ACCORDING TO TYPE OF WORKING TIME

No.	Month	Total	Full time	Less than full time
1	2	3 (4+5)	4	5
01	January			
02	February			
03	March			
04	April			
05	May			
06	June			
07	July			
08	August			
09	September			
10	October			
11	November			
12	December			
13	Total			

COLUMN 3 comprises the number of employees to whom payments are made irrespective to whether they are permanently or non-permanently employed and whether they.

COLUMN 3 does not comprise employees that did **not receive salary**, employed persons that **received refunded** compensation of salary for whole month (employees on maternity leave, on a sick leave that are not paid by employer and similar) and persons that work on the contractual basis, author contract, contract concluded with young people's or students' unions as well as pupils and students on practice.

COLUMN 4 comprises Employees who receive a salary and worked as much or more than full time. If the law, regulations or contract is not fixed opening hours is considered to be a full-time is 40 hours per week.

COLUMN 4 does not comprise employees who received salary, but worked less than full time.

COLUMN 5 comprises employees who received salary and they work less than full time.

COLUMN 5 does not comprise employees who received salary and they work full time or more than full time.

Table 2. DATA ON PAID WORKING HOURS ACCORDING TO TYPE OF WORKING TIME

No.		Total	Full time	Less than full time
1	2	3 (4+5)	4	5
2.	Paid working hours - Total (2.1.+2.2.)			
2.1.	Performed working hours			
2.2.	Not performed, but paid working			

In row 2 column 3 it is needed to show paid working hours in total (performed and not performed, but paid working hours) of the employees given in table 1. These data should be sorted by type of working time in columns 4 and 5.

In row 2.1 column 3 it is needed to show actually performed working hours (effective working hours), overtime work and hours when employees were present at job even though they had interruptions without their fault and they have received salary for that time. These data should be sorted by type of working time in columns 4 and 5.

In row 2.2 column 3 it is needed to show not performed, but paid working hours (national and religious holidays, annual leave, sick leave paid by employer, and other paid but not performed working hours). These data should be sorted by type of working time in columns 4 and 5.

Table 3. DATA ON LABOUR COSTS BASED ON LABOUR FORCE ENGAGEMENT

No.	Description	Amount in KM
3.1.	GROSS SALARY⁽¹⁾ FOR PERFORMED WORK AND TIME SPENT AT WORK (with the contributions from the salary and advance income tax) (3.1. = From 3.1.1 to 3.1.3.)	
3.1.1.	Gross salary in cash	
3.1.2.	Gross salary in kind (company products)	
3.1.3.	Gross salary for bonuses and stimulation ⁽²⁾ (individual stimulations and payoffs by monthly accounting)	
3.2.	REMUNERATION OF SALARY (With contributions from gross pay and advance income tax) (3.2 = 3.2.1.do from 3.2.5.)	
3.2.1.	Annual leave	
3.2.2.	Sick leave paid by employer	
3.2.3.	National and religious holidays	
3.2.4.	Remuneration of salary during job interruption without employee's fault	
3.2.5.	Other remuneration paid in cash to employees	
3.3.	OTHER REMUNERATION (3.3. = od 3.3.1. do 3.3.14.)	
3.3.1.	Remuneration for meal (total 3.3.1.1+3.3.1.2)	
3.3.1.1	Paid in cash	
3.3.1.2	Prepared in restaurant	
3.3.2	Remuneration for transportation costs of the employees (3.3.2.1.+3.3.2.2.)	
3.3.2.1.	Paid in cash	
3.3.2.2.	In kind (Coupons, the organized transport of employees)	
3.3.3.	Allowances for members of steering and supervisory board employed in company	
3.3.4.	Severance pay for the retirement	
3.3.5.	Severance pay for employees whose work is not needed any more	
3.3.6.	Reimbursement for annual leave	
3.3.7.	Jubilee rewards	
3.3.8.	Solidarity help to employee and her/his family ⁽³⁾	
3.3.9.	Per diem for the business trip (Excluding the cost of transportation and lodging)	
3.3.10.	Remuneration for accommodation and meal on a business/field trip	
3.3.11.	Remuneration for separate living	
3.3.12.	Remuneration for employees who use company cars for personal purpose ⁽⁴⁾	
3.3.13.	Staff housing costs ⁽⁵⁾	
3.3.14.	Compensation for moving expenses	
3.4.	OTHER COSTS REGARDING LABOUR FORCE ENGAGEMENT (3.4. = From 3.4.1. To 3.4.6.)	
3.4.1.	Insurance premiums of employees from accidents	
3.4.2.	Other insurance premiums of employees	
3.4.3.	Expenses for services of protection at work (work clothes, etc.)	
3.4.4.	Recruitment costs	
3.4.5.	Expenses for professional education and training of employees	
3.4.6.	Other costs not mentioned elsewhere here (3.4.6.1 +3.4.6.2)	
3.4.6.1.	In cash (cash benefits for religious and other holidays, etc.)	
3.4.6.2.	In kind (cost of cell phones, kindergarten, resorts, etc.)	
3.5.	CONTRIBUTIONS ON SALARIES AND REMUNERATION BURDEN ON THE EMPLOYER	
3.6.	SUBSIDIES⁽⁶⁾	

¹⁾ Gross salary **includes** only the gross salary for work performed and time spent at work, and **does not include** fees paid are reported separately in item 3.2. (Vacation, sick leave, holidays, etc.).

²⁾ In row 3.1.3 it is needed to show payments based on work effect of employees and payments based on contribution to business success of legal subject – awards and stimulation based on periodical and annual account and other payments in accordance with collective agreement and working contract.

³⁾ Solidarity help to employee and his family includes help in case of death of the employee or his family member, help in case of long or short sickness of the employee or his family member, help for medication supply and medical treatment of employee and other payments to employees and their families.

⁴⁾ This item includes the estimated costs of fuel, depreciation, maintenance and repair of cars that relate to the use of official vehicles for private purposes by employees.

⁵⁾ Staff housing costs employees include financial payment of the employer (full payment/participation of rent) for housing employees, and estimates of costs if an employee uses a flat owned by the employer, and benefits and subsidies granted to employees who are connected with their accommodation.

⁶⁾ Subsidies include all types of income from the state or other institutions intended to cover the direct costs of employee salaries.

Издаје и штампа Агенција за статистику Босне и Херцеговине
Published and printed by the Agency for Statistics of Bosnia and Herzegovina
Сарајево, Зелених беретки 26,
телефон/phone: (033) 911-911,
факс/fax: (033) 220-622

Одговара замјеник директора: Фадил Фатић
Person responsible: Fadil Fatić, Deputy Director

Припремиле: Свјетлана Кезуновић, Ивана Симић, Јасна Исаковић
Prepared by: Ms Svjetlana Kezunović, Ms Ivana Simić, Ms Jasna Isaković

Тираж: 200 примјерака / 200 copies printed

Електронска пошта/e-mail: bhas@bhas.ba
Интернет страница/Web site: <http://www.bhas.ba>

Подаци из овог саопштења објављују се на интернету.
The First Release data are also published on the Internet